

LAIŠVĒS PARTIJOS VEIKSMŪ PLANAS VALSTYBEI IR SAVIVALDAI:

Kaip īveikti Covid-19 sukeltus ekonomiskus iššūkius

LAIŠVĒS
● PARTIJA

Ivadas

Darbštūs, sveiki ir kuriantys žmonės yra ekonominio augimo pamatas. Suteikę galimybę kiekvienam žmogui atsiskleisti ir geriausiai išnaudoti savo gabumus, mes išvengsime virtinės ekonominių sunkumų sukeltų finansinių, socialinių ir psichinės sveikatos problemų.

Krizės akivaizdoje sustojusi ekonomika parodė, jog verslas — darbo vietą sau ir kitiems kuriantys žmonės — yra mūsų ekonominės gerovės garvežys. Negalime sau leisti stebėti, kaip smunka ekonomika, naudodami neefektyvius ir trumpalaikius sprendimus, paremtus draudimais, populizmu ir biurokratinio nelankstumo tradicijomis. Privalome atsukti į verslą kuriančių poreikius, padėti, palengvinti ir, šiuo sunkiu metu, paremti.

Krizė atskleidė ir naujas galimybes, mes turime jas pamatyti greitai ir išnaudoti efektyviai. Lankstumas ir naujų galimybių įsisavinimas padės mums greičiau atsistoti ant kojų ir suteikti daugiau galimybių žmonėms ateinančiam dešimtmečiui.

Laisvės partija siūlo veiksmų planą nacionaliniu ir savivaldos lygmeniu, išskirdama pagalbą žmonėms, pagalbą verslams ir krizės teikiamas galimybes.

1. Pagalba žmonėms

1.1. Nacionalinis lygmuo:

- 1.1.1. Sumažinti su darbo santykiais susijusį GPM iki 15 proc. visiems. Šiuo metu galioja keli GPM tarifai — 15, 20, 32, o nuo kitų metų jais bus apmokestinta dar didesnė dalis atlyginimų: pavyzdžiui, šiuo metu 32 % tarifas taikomas uždirbantiems virš 84 VDU, kitąmet — jau 60 VDU. Dabar ne laikas mokesčių didinimui.
- 1.1.2. Atšaukti 32 proc. GPM tarifo taikymą. Jį taikant yra prarandamas aukštos kvalifikacijos specialistų pajamų apmokestinimo patrauklumas, nes taikoma „Sodros“ lubų naudą eliminuoja papildomas apmokestinimas GPM. Mums reikalingas konkurencingumas.
- 1.1.3. Didinti prastovų kompensacijas taip, kad šios viršytų nedarbo draudimo išmokas. Svarbiau išsaugoti darbo vietas, o ne didinti nedarbo išmokas gaunančių skaičių.
- 1.1.4. Kompensuoti prastovas ir daugiau uždirbusiems: kompensuoti 50% pajamų iki mokestinių lubų SODROS/GPM (84 VDU). Dabar subsidijos darbo užmokesčiui dydis susietas tik su minimaliu darbo užmokesčiu: sudaro 70 procentų apskaičiuotų lėšų, bet ne daugiau kaip 1,5 LRV patvirtintos MMA dydžio arba 90 procentų apskaičiuotų lėšų, bet ne daugiau kaip LRV patvirtinta MMA.
- 1.1.5. Netaikyti apribojimų skiriant išmokas individualia veikla užsiimantiems asmenims, jei asmuo užsiima ne tik individualia veikla, bet ir turi darbo santykių, o iš jų gaunamos pajamos žmogui nesudaro esminės pajamų dalies.

1.2. Savivaldos lygmuo:

- 1.2.1. Delspinių neskaičiavimas už karantino laikotarpį pradelstus komunalinius mokėjimus.
- 1.2.2. Mokėjimų už komunalines paslaugas atidėjimas (atskirais komunalinių įmonių sprendimais).
- 1.2.3. Atleidimas nuo mokesčio už darželius, papildomo ugdymo būrelius savivaldybės įstaigose, jei paslaugos nevyksta normalia apimtimi.

- 1.2.4. Galimybė eiti į palaipsniui atsidarančius darželius pirmiausiai dirbančiųjų (ne nuotoliniu būdu) vaikams.
- 1.2.5. Socialinės paramos paketas:
 - 1.2.5.1. *Vienkartinė pašalpa iki 975 Eur, kai vieno gyvenančio asmens vidutinės pajamos per mėnesį neviršija 437,50 Eur, bendrai gyvenančių asmenų – 375 Eur kiekvienam žmogui.*
 - 1.2.5.2. *Periodinė pašalpa iki 117 eur/mėn., kai darbingo amžiaus vilniečiai neturi jokio pajamų šaltinio arba jų vidutinės pajamos per mėnesį yra mažesnės nei 156,25 Eur.*
 - 1.2.5.3. *Atskirais sprendimais – įsiskolinimo už komunalinius mokėjimus padengimas.*
- 1.2.6. Suaktyvinti ir išplėsti viešuosius darbus, surasti naujas jų formas, kad žmonės galėtų turėti pajamų atlikdami reikalingas visuomenei funkcijas.

2. Pagalba verslams

2.1. Nacionalinis lygmuo:

- 2.1.1. Pagalbos verslui paketą administruoti greičiau: sumažinti reikalavimus ir kriterijus Pagalbos verslui paketą administruoti greičiau: sumažinti reikalavimus ir kriterijus verslui iki minimalių, administruoti paramą paskirti geriau prisitaikiusioms organizacijoms, pavyzdžiui, VMI.
- 2.1.2. Reikšmingiau vykdyti mokesčių atidėjimą: nuo 6 iki 12 mėnesių:
 - 2.1.2.1. *Pelno mokesčio ir GPM (individualią veiklą vykdantiems) sumokėjimą perkelti į 2021-uosius deklaruojant 2020 m. rezultatą, už 2019 m. apskaičiuotą mokesť būtų galima sumažinti 2020 m. patirtu nuostoliu.*
 - 2.1.2.2. *PVM mokėjimą atidėti bent 6 mėnesiams, laikotarpį pratęsiant toms PVM sumoms, kurių tiekėjas negavo iš pirkėjo. Ir ateityje PVM mokėjimo prievolę nustatyti ne nuo sąskaitos išrašymo, o nuo pinigų gavimo dienos.*
 - 2.1.2.3. *Vykdyti greitą PVM permokų gražinimą – bent 6 mėnesius sprendimai dėl prašymų gražinti PVM galėtų būti priimami automatiškai, be VMI tyrimo.*
- 2.1.3. Skubiai parengti atskirą pagalbos paketą, skirtą naujų eksporto rinkų paieškai. Daugybei verslų teks ieškoti naujų eksporto kryptių, o šalies eksportas iki krizės buvo mūsų ekonomikos variklis.
- 2.1.4. Pagalbos priemones skirti atskirai vertinant įmonių padėtį. Lanksčiau vertinti kultūrinių, renginių, sporto įmones bei nevyriausybinės organizacijas.
- 2.1.5. Palengvinti sąlygas lauko viešojo maitinimo įstaigoms: nediskriminuoti dėl prekybos alkoholiu, palengvinti sąlygas, kurias nustato Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.
- 2.1.6. Parengti atskirą paketą aviacijos industrijai, siekiant, kad po krizės Lietuva būtų konkurencingesnė skrydžių srityje ir atsitiestų be uždelsimo.
- 2.1.7. Paskirti Ekonomikos ir inovacijų ministrą/-ę: ekonominės krizės akivaizdoje reikia politinės lyderystės ir atsakomybės.
- 2.1.8. Paskirti nuolatinį Viešųjų pirkimų tarnybos vadovą/-ę: visas viešasis sektorius negali drąsiai vykdyti pirkimų, nes Viešųjų pirkimų tarnybos darbuotojai vengia teikti išaiškinimus, kol neturi nuolatinio atsakomybę prisiimančio vadovo/ės.
- 2.1.9. Paruošti pagalbos verslui planą ilguoju laikotarpiu. Jame galėtų atsirasti 0 proc. mokestis reinvestuojamam pelnui, taip pat paramos didesniems verslams mechanizmas – rekapitalizacijos fondas, kuris veiktų skaidriai ir greitai, o įmonės nebūtų spaudžiamos parduoti savo akcijas mainais už pagalbą.

2.1.10. Leisti Vilniaus miestui greičiau įgyvendinti svarbius valstybei ir sostinei projektus: greičiau pritarti Vilniaus miesto bendrajam planui, greičiau patvirtinti Daugiafunkcio komplekso sutartį ir ją aktyviai palaikyti, sparčiau imtis planuojamo Kongresų centro statybos. Leisti Vilniaus miesto savivaldybei išleisti obligacijas.

2.2. Savivaldos lygmuo:

2.2.1. Nuomos, NT mokesčių, rinkliavų neskaičiavimas už laikotarpį, kai veikla draudžiama ar esmingai apribojama dėl karantino.

2.2.2. Atskirais komunalinių įmonių sprendimais — mokėjimų už komunalines paslaugas atidėjimas.

2.2.3. Atskiras paketas viešojo maitinimo sektoriui:

2.2.3.1. *Nerenkama rinkliava už visus 2020 metus už lauko kavines prie stacionarių kavinių;*

2.2.3.2. *Palengvinta ir liberalizuota maisto furgonėlių veikla, šį sezoną leidžiant veikti visame mieste be atskiro suderinimo su kiekviena seniūnija. Globojamas projektas Talonai.lt, kuris skatina gyventojus pirkti restoranų paslaugas į priekį.*

2.2.3.3. *Miesto viešųjų erdvių dovanojimas lauko kavinėms — net ir tiems, kurie neturi lauko kavinių licencijų.*

2.2.3.4. *Apie 400 tūkst. eurų įliejimas į miestą dovanomis medikams jų dienos proga, kuriuos jie gali išleisti tik kultūros įstaigose, restoranuose ir pan.*

2.2.4. Atskiras paketas kultūros sektoriui:

2.2.4.1. *Galimybė renginių organizatoriams perkelti renginių datą ar pakeisti jų formą ar veiklas, bei išmokėti numatytas lėšas, kai juos finansuoja ar kofinansuoja savivaldybė.*

2.2.4.2. *Lankstumas ir palaikymas ieškant naujų veiklos rūšių, pavyzdžiui, autokinas.*

2.2.5. Rinkliavų už verslo liudijimus laikinas neskaičiavimas arba sumažinimas veikloms, jei jas labai paveikė apribojimai dėl karantino, nors karantinas tokios veiklos tiesiogiai ir neapribojo, pavyzdžiui, dalinimosi ekonomika, lauko reklama (atskirai įsivertinti tokių veiklų sąrašą).

2.2.6. Sukurti informacinį paketą įmonėms: kaip saugiai grįžti į biurus ir apsaugoti savo darbuotojus ir klientus.

2.2.7. Įgyvendinti išsamų paklausos didinimo priemonių paketą: savivalda ir jos įmonės vykdytų ekspansyvų pokriziniam laikotarpiui reikalingų darbų užsakymą; peržiūrėtų biurokratinės kliūtis; laiduotų dalį gyventojų imamų paskolų renovacijai ir daugiabučių namų aplinkos tvarkymui (tam reikalingi nacionaliniai teisės aktų pakeitimai); aktyviai reklamuotų pramogų, kultūros, sveikatingumo sektorius, inicijuotų vidaus turizmo kampaniją.

2.2.8. Įgyvendinti atskirą išsamų paketą kultūros sričiai: atleidimas nuo mokesčių, tiesioginė finansinė pagalba, daugiau erdvių kultūrai.

3. Krizės galimybės

3.1. Nacionalinis lygmuo:

3.1.1. Visas valstybės, savivaldybių, notarų paslaugas teikti nuotoliniu būdu. Nesvarbu, kur esi — namuose Lietuvoje ar bet kur pasaulyje — viską būtų galima susitvarkyti elektroniniu būdu. Nuo socialinių išmokų iki būsto įsigijimo.

3.1.2. Visiškai atsakyti popierinių dokumentų siuntimo paštu.

- 3.1.3. Padėti sugrįžusiems emigrantams ir jaunimui įsidarbinti bei kurti verslą: suteikti 50 % GPM 2 metams asmenims, kurie paskutinius penkerius metus negavo reikšmingų darbo pajamų Lietuvoje.
- 3.1.4. Įvesti Enterprise investment scheme ir Seed Enterprise Investment Scheme, paskirti Chief Technology Officer (CTO) poziciją Vyriausybėje, atsakingą už spartesnę, sklandesnę ir efektyvesnę skaitmeninių sprendimų įgyvendinimą viešajame sektoriuje.
- 3.1.5. Iš esmės reformuoti verslą prižiūrinčias įstaigas, jas sujungiant ir supaprastinant reguliavimą — konsultuoti, o ne bausti.
- 3.1.6. Visiškai panaikinti biurokratiją (kontroliuojančias institucijas, registravimąsi, etc.) mikroverslui, kai žmogus pats parduoda savo pagamintus daiktus ar paslaugas. Mokesčių mokėjimui leisti tiesiog atsidaryti atskirą sąskaitą. Vykdyti apskaitą bei sumokėti mokesčius turi būti itin paprasta.
- 3.1.7. Paruošti švietimo įstaigas radikaliai pokyčiui: informacinių technologijų dėstymui, kaip trečiai Lietuvos moksleivių kalbai.
- 3.1.8. Pasirengti ateities ekonomikos planą, kuris padėtų ugdyti ir pritraukti talentus, skatintų diegti ir kurti inovacijas, o Lietuvoje būtų sukuriama daugiau aukštos pridėtinės vertės prekių ir paslaugų (atskirai ir išsamiai aptariama Laisvės partijos švietimo ir ekonomikos Seimo rinkimų programose).

3.2. Savivaldos lygmuo:

- 3.2.1. Patvirtinta ir įgyvendinama nauja tvarka, pagal kurią visos paslaugos teikiamos nuotoliniu būdu.
- 3.2.2. Didelės apimties IT mokymai ir pagalba mokytojams. Vilniuje įvyko beprecedenčio masto — beveik 14 000 mokytojų (o t.y. 2 kartus daugiau nei apskritai yra Vilniuje) mokymai ir IT pagalba pradedant nuotolinį mokymą Vilniaus švietimo įstaigoms.
- 3.2.3. Kofinansuoti jau egzistuojančias IT mokymosi platformas (bit&byte, Sourcery akademija, etc.) kad būtų galima operatyviai pritaikyti ir be darbo likusiems suaugusiems.
- 3.2.4. Parengti perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo programas karantino ir COVID-19 viruso pandemijos mieste labiausiai paveiktoms profesijoms.
- 3.2.5. Sustiprinti civilinės saugos kompetencijas:
 - 3.2.5.1. *Saugaus miesto mokyklos reforma (reformuoti į inovatyvią civilinės saugos mokyklą, kurioje papildomai samdomi žmonės iš kitų tarnybų, vedančių civilinės saugos pamokas vaikams).*
 - 3.2.5.2. *Isteigti savivaldybės civilinės saugos rezervą sandėli.*
- 3.2.6. Sustiprinti sveikatos sektoriaus valdymo gebėjimus ir organizuotumą, apjungiant savivaldybės poliklinikas ir efektyvinant vadybą.

Kontaktai

Aušrinė Armonaitė

Laisvės partijos pirmininkė, Seimo narė

ausrine.armonaite@lrs.lt

Remigijus Šimašius

Vilniaus meras, Laisvės partijos pirmininkės pavaduotojas

remigijus.simasius@vilnius.lt

Karolis Žemaitis

Laisvės partijos ekonomikos grupės pirmininkas

zemaitis.karolis@gmail.com